

Di fosu biifi di Paulosu sikifi da Timoteo

Wan wöütu a fesi

Timoteo bi dë wan kijoo di di gaan tjabukama u Masa Jesosi de kai Paulosu bi ta lei di wooko u Masa Gaangadu. De bi ta waka makandi ta paaja di buka u Masa Jesosi a dee köndéköndë. Nöö wan u dee köndë ka de bi go, hën de kai Efeise. Nöö ala Paulosu disa Timoteo kuma hedima faa tii dee sëmbë u Masa Jesosi dee ta dë a di köndë. Nöö bakaten hën mbei Paulosu mbei wan biifi manda dëen faa lei ën möön fini fa faa musu ta lei dee sëmbë, ku fa a musu tjëen seei a di wooko.

Nöö di biifi di a sikifi di ten dë, hën disi.

Aki Paulosu ta manda odi da Timoteo.

¹⁻² Söö. Wë mi mii Timoteo, mi Paulosu wë ta mbei di pampia aki manda gaan odi da i e. Womi, fa i sai dë, nöö i da miii u mi seei gbelingbelin. Biga fa i si mi bi konda di buka u Masa Jesosi da i, nöö hën wë i piki ën seei leti kumafa wan mii ta piki ën tata buka a soni. Nöö u Tata Masa Gaangadu ku Masa Jesosi Keesitu tuu musu dë ku i ku de bunuhati e, ku de tjalihati, ta da i böö.

Söö. Wë baa, kumafa i bi sabi kaa, mi da wan tjabukama u Masa Jesosi nöö na missei wë buta missei e. Ma Masa Gaangadu di Heepima fuu, hën wë manda mi, hën ku Masa Jesosi Keesitu di u ta buta hii mëni fuu néen liba taa dee soni a paamusi u, woo feni de nöömö.

Aki Paulosu ta bai Timoteo

faa tapa dee fasifasi lei.

³ Wë nöö womi, di ten di mi o ko a Masadonia aki, nöö mi bi fan ku i taa be i fika a Efeise ala fii musu tapa wanlö sëmbë sai naandë ta lei wanlö fasifasi lei. Biga dee lei u dee sëmbë dë an ta kai seei ku di buka u Masa Jesosi. ⁴ Fa dee sëmbë sai dë, de ta hai dee mindimindi soni ta konda ta kai dee gaan hia avoavo u de në, ta taki soni u de nöömö. Nöö dee lö soni naandë sö, sösö buja ku toobi de ta tja ko e. Ma te u ta biibi dee soni u Gadu, nöö hën ta heepi u fuu du di wooko u Gadu kumafa a fiti.

Mi taki e, womi, kaba u di lei u dee sëmbë naandë, nöö sösö fia tö a ta tja ko. ⁵ Ma nöö kaba u di Buka di Gadu manda u u ta lei aki, nöö hën da lobi. Nöö unfa di lobi dë sa ko? A sa ko te hati fii dë limbolimbo. A sa ko tu, te i piki di hati fii a di bunu soni a manda i. Nöö te i ta biibi Masa Gadu söndö ganjan, nöö hën ta tja lobi ko tu.

⁶ Ma nöö dee sëmbë dee u taki dë, de bia kumutu a di lei dë gaanduwe, go ta fan wisiwasi soni. ⁷ Fa de sai naandë, de kë abi di në taa de dë gaan leima u dee wëti u Gadu, ma deseei an sabi andi de ta taki. Biga de an sabi gogo fëen, de an sabi hedi fëen, ufö de ta fan sö gaanfa nëen liba.

⁸ Wë nöö, kijoo, fa i si u taki soni u dee wëti u Gadu naandë, nöö u sabi taa de dë gaan bumbuu soni, ee sëmbë ta wooko ku de a wan leti fasi. ⁹ Biga i sabi faandi mbei de ta buta wëti. De an ta buta wëti u tapa dee sëmbë dee ta libi a wan leti fasi e. Nönö, ma fa a tapa dee sëmbë dee na ta libi bunu, kuma dee sëmbë dee an ta libi a tii basu, dee sëmbë dee an kë piki sëmbë buka a soni, ku dee sëmbë dee

an ta lesipeki Gadu, dee sëmbë dee ta du gaan hogi soni, dee sëmbë dee na a' toobi ku dee soni u Gadu, ku dee an kë dini Gadu möönsö.

Dee lö sëmbë naandë, u de hedi wë mbei wëti dë e, faa musu tapa de a dee soni de ta du dë. Biga sömëni pei gaan hogi dee lö sëmbë dë ta du. De ta kii sëmbë fu hogihatí fasi te dou ku deseei mama ku tata, ¹⁰ de ta libi fanafiti a di së u manu ku mujëë soni, womi ta tei womi, mujëë ta tei mujëë, sëmbë ta kisi sëmbë tei tja go buta a katibo, de ta mindi soni ta buta a oto sëmbë liba, ee de bi soi fu wan soni seei ma de aan toobi u de booko di soi. Nöö sömëni hia oto pei hogi möön dee lö sëmbë dë ta du, fu di de bia baka disa di leti lei ¹¹ di ta kai ku di gaan waiti buka u di Gadu di dë u gafa nöömö. Nöö di Buka dë, hën Gadu futoou mi te a butëën a mi maun, fu mi sa ta tja ta paati da sëmbë.

*Aki Paulosu ta kondafa Masa Jesosi libi ku ën
ku bunuhati tjika.*

¹² Wë nöö womi, fa i si mi taki dë, nöö mi ta da Jesosi Keesitu tangi seei fu di a futoou mi tee a buta mi ko wookoma fëën, nöö hën a toona da mi kaakiti u mi du di wooko tu. Aai, di soni dë, a bigi da mi e. ¹³ Biga a fesi, nöö mi bi dë gaan hogisonima. Mi bi ta söösö Masa Jesosi taa an dë u Gadu. Mi bi ta sitaafu dee sëmbë dee ta biibi nëën liba gaanfa seei. Sö mi bi libi hogi ku ën tjika.

Ma nöö an hoi mi a bëë o. Nönö. Biga a sabi taa fa mi bi ta libi naandë, na ku sabi mi bi ta libi sö e, ma fu di ma bi ta biibi nëën mbei.

Nöö hën wë i si a a' tjalihati u mi gbolo, ¹⁴ nöö hën a naki mi gaan kölöku ku ën bunuhati. Biga a mbei mi ko ta biibi nëën liba, nöö hën a toona da

mi di lobi di dee sëmbë dee nama ku ën ta feni. Aai womi, di soni dë nöö a bigi da mi e.

¹⁵ Wë Timoteo, mi o taki wan soni da i aki gbelin seei, kijoo. Nöö a dë wan gaan bumbuu taki di hii sëmbë musu piki waiwai. Hën da disi: Jesosi Keesitu ko a goonliba u heepi takulibima puu de a hogi basu. Nöö mi wë bi da di möön gaan takulibima a hii dee otowan dendu.

¹⁶ Wë nöö fëën hedu tu Jesosi Keesitu ko abi tjalihati da mi e. Aai. A hoi pasensi da mi seei, fu mi sa dë wan maaka da hiniwan takulibima kuma mi di kë ko biibi nëën, taa a sa feni di libi u teego tu.

¹⁷ Wë fa i si Masa Gadu sai dë, hën wë da di kaba Tiima u mundu fu nöömö e. Fa a dë fëën dë, an o dëdë möönsö. Libisëmbë an tjika u si ën ku wojo tu. Fa a sai dë, hën wanwan tö da Gadu u mundu, nöö hën nöö musu kisi gafa. Hën në nöö u musu ta hopo hiniwanten fu teego. A tan sö.

Aki Paulosu ta fan ku Timoteo kuma wookoma u Gadu.

¹⁸ Wë mi mii Timoteo, dee soni dee i si mi manda i fii du naandë, kijoo, wë nöö de kai seei ku dee soni dee hedima u keiki bi taki fii a fesi e, di ten di Akaa u Gadu bi ko a de liba. Wë nöö di i sabi sö kaa, nöö be i biinga seei go dou e, womi.

¹⁹ Nöö mi taki e, ta hoi di biibi di i si i ta biibi a Masa Jesosi naandë gingin e. Nöö i musu ta piki di hati fii nöömö te a ta manda i a wan bumbuu soni. Biga wanlö sëmbë an bi du sö, nöö hën wë di biibi u de kaba a söösö gbegede, leti kuma te i singi a dan tuwë lai fii go fiaa. ²⁰ Wan u dee sëmbë dee mi taki dë, da Himënëusi, wan da Alekesani. Ma nöö mi buta de tu sëmbë dë a di didibi maun kaa, be de

lei taa de an musu ta waka ta mindi soni da Gadu ta poi ën në möön. Nöö da sö.

2

Aki Paulosu ta lei fa dee biibima u Masa Jesosi musu ta tja deseei.

¹ Wë womi Timoteo, awa mi o taki da i fa fii lei dee biibima u Masa Jesosi a i ala fa u de musu libi.

Söö. A di fosu kamian, nöö un musu ta begi Masa Gaangadu da hii sëmbë. Un musu ta tja dee fuka u de go a Gadu fesi ku djëmë. Un musu ta hakisi Masa Gaangadu faa limbo fesi da de, nöö un musu ta dëën tangi da de tu e. ² Un musu ta begi da könu ku gaama ku hii oto sëmbë dee dë a tii kaa. Biga te u begi sö nöö sonte de o tii u bunu, nöö u sa abi wan kötökötö libi pii sö fuu sa libi kumafa Gadu kë a hii futu.

³ Nöö te u ta begi sö kaa, nöö a dë wan bunu soni di suti da Masa Gaangadu u Heepima. ⁴ Biga fa Gadu sai dë, a kë hii sëmbë u goonliba tuu musu feni libi u teego nëen. A kë fu hii sëmbë musu ko sabi dee soni fëen, biga de nöö da tuutuu soni a mundu.

⁵ Biga wan kodo Gadu tö nöö dë a mundu e, hën da Masa Gaangadu. Nöö wan kodo Sëmbë tö ta taanpu a u libisëmbë ku Gadu mindi fu seeka taki da u. Hën da Jesosi Keesitu di bi tei libisëmbë sinkii. ⁶ Hën wë bi dëën seepi kuma wan paima paka puu u a hogi basu a di juu di Gadu buta. Nöö fa a du ën naandë, ku ën hii mundu sa si fa Gadu kë heepi u libisëmbë tjika.

⁷ Nöö fu mi sa ta konda di soni dë hedi mbei Gadu tei mi buta tjabukama fëen e. Nöö fa mi ta

fan aki, na mindi mi ta mindi soni e, womi, ma tuutuu soni mi ta taki. Nöö Gadu buta mi leima tu, fu mi ta lei dee oto sëmbë na u Isaëli dee soni u Gadu. Biga de da dee tuutuu soni fuu musu biibi. Nöö sö e.

⁸ Wë nöö mi taki e womi, taa a hii kamian ka dee biibima ta ko makandi kaa, nöö mi kë dee womi sëmbë musu dë a fesi a di begi. Ma fa de ta hopo maun ta begi naandë, nöö hati u de musu dë limbolimbo. De an musu dë ku hatiboonu ta hoi sëmbë a bëë fa de ta begi dë e.

⁹ Nöö awaa mi o taki soni u di fa dee mujëë musu ta tja deseei. De an musu bisi a wan fasi u tja sen ko da de e, ma de musu bisi kumafa a fiti. Biga di gafa u de an musu dë a di fa de ta beeí uwii, ta tuusi sömëni goutu soni nasö djamatì ta bisi dee gaan diidii koosu. Nönö. ¹⁰ Ma a musu dë a di fa de ta libi bunu ku sëmbë. Biga di lö gafa dë hën fiti dee mujëë dee ta abi di në taa de ta dini Gadu.

¹¹ Fa mujëë sai dë, de musu ta lei a wan saapi fasi ta saka de seei da dee womi. ¹² Mi seei ma ta da mujëë pasi un de ta lei sëmbë wajaa a lanti dendu ta pëë basi a womi sëmbë liba e. Nönö. Ma de musu ta hoi deseei a wan saapi fasi. ¹³ Faandi mbei, womi? Biga wë a fosu Gadu mbei Adam, a baka fëën ufö a mbei Eva. ¹⁴ Hën tu, di sindeki, na Adam a feni ganjan e. Ma Eva a ganjan, nöö hën a ko poi di wëti u Masa Gaangadu. ¹⁵ Nöö fu di dë hedi Gadu taa te mujëë o pai, nöö pai fëën o taanga.

Wë sö a ta pasa tuu. Ma nöö töku di soni an poi. Biga ee wan mujëë sëmbë ta biibi a Gadu ta hoi go dou ta lobi sëmbë ta libi a wan gbelingbelin fasi ku saka fasi nöö hënseei sa feni heepi a Gadu tu.

Sö e, womi.

3*Aki ta lei fa dee hedima**u keiki musu dë.*

¹ Womi Timoteo, awaa mi o taki soni u di sëmbë di kë ko hedima u keiki. Mi taki e, ee wan sëmbë kë di wooko dë, nöö gaan bumbuu wooko a kë e. ² Ma fu dë hedima u keiki an dë sösö soni. Sö wan sëmbë musu dë gaan bumbuu sëmbë. Oto sëmbë an musu sa feni fasi a di libi fëën faa konda taa anbunu e. Fa a sai dë, a musu dë ku wan kodo mujëë tö. Nöö an musu dë wan sëmbë ta du sondi ku hediwai, ma a musu sa u tii ën seei a soni. Nöö a musu dë a di fa u sëmbë sa lesipeki ën.

Sö wan sëmbë, womi, wosu fëën musu dë jabi-jabi da sëmbë e. Nöö a musu sabi fa u lei sëmbë soni te de fusutan. ³ Sö wan sëmbë, an musu dë bebema. Nönö. An musu abi taanga hatiboonu tu ta feti ku otowan, ma a musu abi wan saapi libi. An musu dë wan sëmbë di lo' u fia soni e. Nöö an musu abi langahati u möni tu, kwetikweti.

⁴ Nöö a musu dë wan sëmbë di sabi fa u tii hën wosu denu a wan bunu fasi. A musu saanfa u kijja dee mii fëën te de ta lesipeki ën ta piki ën buka a soni. ⁵ Biga wë womi, ee wan sëmbë an sabi fa u tii hën seepi wosu denu libi, wë nöö unfa a sa tii dee sëmbë u di keiki u Masa Gaangadu?

⁶ Nöö sö wan sëmbë, womi, an musu dë wan sëmbë di bi ko njunjun a di biibi e. Biga a kandë a o ko abi gaan fasi poi, nöö a o kisi di sitaafu di di didibi bi kisi fu di a ko abi gaan fasi.

⁷ Söseei tu, sö wan sëmbë musu abi bunu në a dee oto sëmbë dee an dë a biibi e, ma ee nasö nöö di

didibi o kisi ën a di taapu fëën. Biga sëmbë o ta lei finga nëën nöö në fëën o poi.

Nöö da sö wan hedima u keiki musu dë e, womi.

Aki ta lei fa dee basia u keiki musu dë.

⁸ Nöö wan basia u keiki tu, a musu dë wan gbelingbelin sëmbë, di sëmbë sa lesipeki. Fa a sai dë, an musu dë wan sëmbë ta bia fan a buka te ja sa futoou ën a soni. Nöö an musu dë bebema tu. An musu ta suku u wini soni a wan fasi di na fiti. Kwetikweti. ⁹ Nöö a musu dë ku limbohati ta hoi hëñseei bunu a dee fundu soni u Gadu dee a mbei u ko sabi fa u dë aki.

¹⁰ Nöö mi taki e, te de o buta wan basia faa wooko a keiki, womi, nöö be de wegi ën luku bunu ufö e. Nöö te de an feni wan fa nëën di na bunu nöö de sa butëën ko basia awaa.

¹¹ Nöö söseei dee mujëë tu e. De musu dë wan letileti sëmbë di sëmbë sa lesipeki. An musu dë wan sëmbë di ta waka ta tja sëmbë ta njan a baka, ma pakisei fëën musu dë limbolimbo. Nöö sëmbë musu sa futoou ën a hii soni tu.

¹² Nöö dee womi basia, de musu abi wan kodo mujëë tö. Nöö de musu sabi fa u tii wosu dendu libi u de bunu te dou ku dee mii u de tuu.

¹³ Nöö ee wan basia ta du di wooko fëën bunu, nöö i sabi andi o pasa o? A o feni bunu në a sëmbë. Nöö a o kisi futu seei a di wooko. Biga an o fëëë u konda da sëmbë dee soni u Jesosi Keesitu dee a ta biibi.

Nöö sö e, womi.

Aki ta lei dee gaan soni

u di biibi.

¹⁴⁻¹⁵ Womi Timoteo, mi ta mëni u mi ko a i abiti möön e baa. Ma nöö fu di ma sabi ee soni o tapa

mi fu ma sa ko, fëën mbei mi ta mbei di biifi aki u manda da i, be dee sëmbë u di famii u Masa Gaangadu musu sabi fa u de libi.

Biga u dee sëmbë u Masa Gaangadu famii, u wë da di keiki u di libilibi Gadu e. U ta mbei sëmbë si limbolimbo andi da di tuutuu lei u Gadu, nöö u ta tjubi di lei dë tu fu an musu poi kaba a sösö.

¹⁶ Wë nöö dee soni u ta biibi, womi, gaan soni de dë e. A fesi de bi dë tjubitjubi, ma fa u dë aki de ko a limbo da u fuu sabi. De da:

Gadu tei libisëmbë sinkii ko libi a goonliba aki.

Nöö di Akaa fëën bi dë ku ën tee hii mundu ko si taa a a' leti a dee soni a ta fan.

Dee basia u Masa Gaangadu köndë seei bi dë ko-toigima fëën.

Dee bakama fëën tja soni fëën go konda da peipei nasiön u goonliba,

nöö sömëni sëmbë ko biibi ën.

Hén seei wë Masa Gaangadu tei tja go a di waiti köndë fëën a liba ala.

De wë i si da dee soni dee u ta biibi, womi. Nöö ee wan sëmbë i ta biibi dee soni aki kaa, nöö a o heepi i fii kisi di fasi u Gadu a i libi.

4

Aki ta bai de a dee ganjan leima.

¹ Söö. Wë womi Timoteo, mi kë bai i a wan soni aki möön. Di Akaa u Masa Gaangadu fan ku u limbolimbo kaa, taa a bakaten nöö wanlö sëmbë o bia baka disa di fa de bi ta biibi a Masa Jesosi. Biga de o ta waka a dee hogi baka dee ta ko a sëmbë liba ta ganjan sëmbë. De o ta haika dee lei u dee didibi dë, hén mbei de o disa di biibi.

² Wë nöö dee sëmbë ta lei sëmbë dee lö soni dë, nöö ganjansëmbëma de dë e. De o ta mbei kuma tuutuu soni de ta taki, ma na tuu seei. Fa dee sëmbë sai dë, de ku hogidu guwenti te a ko de sinkii kaa. Nöö hën mbei an ta toobi de te de ta ganjan sëmbë a sö wan fasi.

³ Fa dee soni o ko a sëmbë liba dë, de o ta lei sëmbë u de hoi peipei wëti dee an dë fanöodu. De o taa ee i kë dë bumbuu sëmbë a Gadu wojo, nöö womi an musu abi mujëë, mujëë an musu abi manu. Sö de o taki. De o ta buta tjina da sëmbë a soni u njan taa sö wan soni ja musu njan mën.

Wë ma womi, uu dee sëmbë dee ta biibi a Gadu aki tee u ko sabi di gbelin lei fëën kaa, nöö wa o sa hoi dee lö wëti naandë e. ⁴ Biga u sabi taa hii soni di Gadu mbei buta da u, de tuu dë bumbuu soni. Na wan u de dë u tuwë, ma de dë fuu tei ku tangi.

⁵ Wë nöö di Gadu taki taa de bunu kaa nöö hën i begi néën liba te i kaba da Gadu tangi, wë nöö hogi an dë néën. I sa tei ën ku piizii.

Aki ta leifa Timoteo musu du

di wooko bunu tjika.

⁶ Dee soni mi ta taki da i aki i musu tei de ta leti dee otowan fii e, womi. Nöö joo dë wan bunu wookoma da Jesosi Keesitu. Biga sensi a njönku ten fii i bi ta jei dee tuutuu soni u Gadu kaa dee u ta biibi aki. I bi kisi bumbuu lei seei, nöö hën i tei ën, hën i ta waka néën baka te kisi fa u dë aki.

⁷ Nöö fa i sai dë, ja musu a' bisi ku dee peipei oto dee an ta kai ku Gadu, dee de ta mindi ta taki dë e. Ma i musu ta biinga ku i seei fii libi kumafa Gadu kë a hii futu.

⁸ Ja si fa sëmbë ta biinga ta djombo ta seki sinkii u de fia kule u de wini soni a goonliba aki nö? Wë di soni dë a ta tja wan piki wini tuu. Ma di biinga seki sinkii fii musu libi kumafa Gadu kë, womi, hën ta tja hii wini ko da i. Biga te i biinga sö kaa, nöö joo feni dee bunu soni dee Gadu paamusi i a di libi u di ten u dë aki, te dou ku di oto libi di ta ko a bakaten tuu.

⁹ Söö. Wë nöö di soni i si mi taki dë, nöö gaan bumbuu soni a dë fu hii sëmbë musu piki tei ku telu. ¹⁰ Biga u sabi ambë u ta futoou. U sabi na ambë liba u ta buta di mëni fuu faa tja u. A di libilibi Gadu liba wë e, womi. Hën da di Heepima fu hii sëmbë, ma möön gaanfa fuu dee sëmbë ta biibi nëen liba. Hën mbei u ta biinga seei fu sëmbë musu jei di buka fëen.

¹¹ Wë nöö di a dë sö kaa, nöö be i tei dee soni aki ta lei dee sëmbë a i ala e. Be i ta biinga ku de nöömö u de sabi de bunu.

¹² Söö. Wë baa mi taki e, fa i sai dë, ja musu mbei sëmbë dou i ku wojo fu di i njönku mbei e baa. Nönö. Ma be i libi a di fa u dee oto biibima tuu musu sa djeesi i. Di fa i ta fan, ku di fa i ta libi, ku di fa i ta lobi sëmbë, di fa i ta biibi a Masa Gaangadu, ku di fa i ta hoi i seei limbolimbo a Gadu wojo, womi, hii dee soni dë tuu musu dë a pasi fu sëmbë sa djeesi i a de.

¹³ Nöö fa i dë ku mëni u mi taa mi o ko naandë, nöö mi o kai wanlö soni da i aki fii ta du fu te mi ko: I musu ta lesi dee wöuntu u Masa Gaangadu da dee sëmbë nöömö. I musu ta konda di buka fëen da de, ta leti de finifini a dee soni u Masa Gaangadu. Sö i musu ta du fu te mi ko e, womi.

¹⁴ Mi ta mëni di daka dee tiima u keiki bi buta maun a i liba, nöö hën di Akaa u Gadu ko a de hën de fan soni u di wooko di a da i fii du. Di daka naandë, i bi kisi wan apaiti köni. Nöö mi taki e, taa ja musu tuwë di köni naandë disa e, ma i musu ta wooko ku ën nango nöömö.

¹⁵ Dee soni mi ta fan ku i aki, womi, i musu ta du de ku hii i hati nango nöömö, nöö sëmbë o si taa i nango fesi seei. ¹⁶ Fa i sai dë, i musu ta mbei möiti nöömö be hii libi fii dë a tatai liba. Nöö di lei u Gadu di i ta lei sëmbë dë, hënseei musu dë a tatai liba tu e. I musu köni seei fu ja tookëen. Nöö te i ta libi sö kaa nöö joo puu i seei a hogi basu, i ku dee oto sëmbë dee ta haika i dë tuu.

5

Aki ta leifa Timoteo musu libi ku sëmbësëmbë u di keiki.

¹ Wë womi Timoteo, awaa mi o taki da i fa fii musu libi ku dee peipei sëmbë e, te joo lei de soni ee nasö te joo bai de a soni.„

Ee a dë wan gaan womi möön i, nöö ja musu gandji dëën e, ma i musu dëën piimisi, nöö i fan ku ën kuma i tata.

Ee a dë wan kijoo mii kuma i seei, nöö i kai ën fan kuma i baa womi.

² Ee a dë wan gaan mujëë, nöö i musu fan ku ën ku lesipeki kumafa i ta fan ku i mama.

Ma nöö ee a dë wan njönku mujëë mii, nöö i musu mëni i seei fii fan ku ën ku limbohati seei, leti kumafa i sa fan ku i sisa mujëë.

³ Nöö awaa mi o taki soni u dee gaan mujëë dee manu u de dëdë de fika a ganda. Womi, ee sö wan mujëë aan na wan kodo sëmbë seei nëën famii fu

sölugu ën möönsö, nöö i sa kai ën në a keiki be keiki sölugu fëën. ⁴ Ma ee wan mujëë manu dëdë a fika a ganda, ma a abi miii ee nasö miii kai ën avo, nöö nëen i musu kai da di keiki u de sölugu e. Dee mii fëën, de musu sölugu ën. Biga hën da fosu soni di de musu du fu sëmbë si taa de ta waka a Masa Jesosi baka tuutuu. Leti fa dee gaan sëmbë u de bi sölugu de di de bi dë miii, nöö leti sö dee mii musu toona sölugu dee gaan sëmbë u de baka. Nöö ee de libi sö, nöö a bunu, a o suti da Gadu seei.

⁵ Wë ma nöö ee wan mujëë dë, manu fëën dëdë a fika a ganda mindi naandë, aan sëmbë möönsö u sölugu ën, ma a hopo ën seei da Masa Gaangadu ta begi ën ndeti ku didia. „Nöö te i si sö wan mujëë, womi, nöö i musu kaabu i seei taa di sëmbë dë, a dë fanöodu u keiki sölugu ën.„

⁶ Ma nöö ee i si wan mujëë manu fëën dëdë nöö hën a dë fëën ta waka ta daama a köndë nango a piizii söndö a ta pakisei andi a ta du, nöö mi taki da i taa di soni dë an bunu. Sö wan mujëë, fa i si a dë ku libi dë seei, ma nëen akaa a dëdë e. „Nöö di lö mujëë dë, nëen de musu kai da keiki u de sölugu.„

⁷ Hii dee soni mi ta taki da i aki, womi, i musu ta tei de ta lei dee sëmbë a i ala, be de libi fu sëmbë an musu kosi de taa de an ta libi bunu. ⁸ Biga ee wan sëmbë an ta sölugu hënseei wosu denu ku dee famii fëën, nöö di sëmbë dë hogi möön leki dee sëmbë dee an dë a biibi. Fa a ta libi fëën dë, a dë kuma an nama ku Masa Jesosi seei.

⁹ Nöö awaa mi o lei i andi ku andi i musu luku ufö joo buta wan mujëë di hën manu an dë ku libi möön faa dë wan apaiti sëmbë da di keiki. Sö wan mujëë, a musu pasa sikisiteni jaa e. Nöö an

bi musu waka ku oto womi möön leki hën manu.
¹⁰ Fa a sai dë, de musu ta konda fëën taa bumbuu soni wanwan nöö a bi ta du. A bi kijja dee mii fëën a wan bumbuu fasi. A bi ta hoi wakama waiwai nëën wosu. A musu dë wan mujëë di bi lo' u sölugu dee sëmbë u Masa Gaangadu ku sakafasi seei. Nöö a musu dë wan sëmbë di bi ta lobi u heepi oto sëmbë dee dë a fuka. De musu ta taki fëën taa bunu nöö a bi ta du. Nöö te wan mujëë dë sö, womi, nöö hën i sa buta faa dë wan apaiti sëmbë da di keiki.

¹¹⁻¹² Ma nöö dee njönku mujëë dee manu u de dëdë de fika a ganda naandë, nöö an dë fii buta de apaiti da di keiki e. Biga te wan pisi nöö di piizii u manu o ko a de liba. Pakisei u de o bia, nöö de o go ta suku manu möön. Nöö ee de dë sö, nöö Masa Gadu ku libisëmbë tuu o tei de fu hogi fu di de booko di buka di de bi mbei taa Jesosi Keesitu nöö de o ta dini. De an hoi en go dou kumafa de bi taki möön.

¹³ Nöö na di dë nöö womi, ma de o ko malëngë. Nöö de o ta waka nango ta ko ta daama a dee wosuwosu ta tjökö buka a sëmbë soni ta légëdë ta konda soni di an dë fanöodu. ¹⁴ Nöö fëën mbei mi taa dee njönku mujëë dee manu dëdë disa a ganda naandë, be de tei manu toou pai miii ta tii wosu denu u de, be de ko abi soni u du. Nöö dee felantima fuu an o sa feni pasi u kosi u. ¹⁵ Biga sömëni mujëë kuma dee lö naandë bia baka disa Gadu kaa go ta libi u de kumafa di didibi kë, hën wë mbei mi taki sö, womi.

¹⁶ Wë mi kë taki wan soni möön u dee gaan mujëë dee dë söndö manu. Ee wan mujëë dë a biibi, nöö hën a abi gaan sëmbë nëën famii di manu dëdë disa, nöö di mujëë dë, hën musu sölugu fu dee

gaan sëmbë fëën e. Biga di lö hebi naandë an musu dë u di keiki. Nöö di keiki o sa feni pasi u sölugu dee gaan sëmbë dee dë a nöötü tuutuu.

*Aki a ta taki u dee hedima
u keiki möön.*

¹⁷ Wë awa mi o taki wan oto soni da i möön u dee sëmbë dee ta tii keiki. Dee ta du de wooko a wan bunu fasi, nöö de musu kisi möön hia hei ku paka tuu, fuu taki dee ta konda di buka da sëmbë bunu ku dee ta lei sëmbë a wan finifini fasi. ¹⁸ Biga ja jei fa di Buku u Gadu taki nö? A taa:

Ja musu tai di kau buka fu an musu njan
ka a ta wooko naandë.

Söseei a taa:

A fiti u wan wookoma
musu feni hën paima.

¹⁹ Nöö mi taki e, ee wan sëmbë tja wan kaagi u wan u dee tiima ko a i, nöö ja musu piki ën hesi e. I musu jei ën a tu nasö dii sëmbë a wan fasi fii sabi taa tuu, ufö fii piki awaa. ²⁰ Ma nöö te i ko si taa a du hogi tuu, nöö i musu gandji dëen a lanti fesi e, mbei hii dee sëmbë dee sai dë musu tei köni nëën.

²¹ Timoteo, fa mi ta fan ku i aki, kijoo, nöö mi kë fii sabi taa Masa Gaangadu ku Masa Jesosi Keesitu ku dee basia u Gadu köndë tuu ta jei fa mi ta fan ku i aki. Nöö fëën mbei i musu ta du hii dee soni mi ta taki da i aki tuu da hii sëmbë, ja musu koti adjabëë da na wan sëmbë.

²² Söö. Wë nöö womi, te joo buta maun a sëmbë liba faa wooko da Gadu, nöö i musu köni fu ja du ën hesi poi. Ma i musu wegi ën finifini luku ufö i du ën. Biga ee nasö, a kandë a baka nöö de o ko si taa di sëmbë dë an ta libi bunu, nöö a o dë taa i seei

dë a dendu tu. Nöö fëën mbei wë mi fan sö, biga i musu hoi i seei limbolimbo a hii futu.

²³ Nöö mi taki e, womi, fa i si bëë ta hati i, i ta siki hesihesi dë, nöö na wata wanwan nöö fii bebe e. Ma i musu ta bebe wan piki win tu, nöö a o heepi i.

²⁴ Haika e, womi. So sëmbë di hogi di a ta du, a dë a döö kaa bifö de kai ën a kuutu. Ma so sëmbë ta du hogi a wan tjubitjubi fasi. Ma te wan daka a o ko a döö nöömö fu sëmbë sabi ën. ²⁵ Nöö söseei a dë a di bunu di sëmbë ta du tu. So fëën dë a döö kaa u hii sëmbë sa si. Ma u so sëmbë ta dë tjubitjubi, ma bakaten sëmbë o ko sabi ën biga a o ko a döö nöömö.

„Kijoo, dee soni dë i musu sabi fa i si i sai dë e.„

6

Aki ta lei fa dee saafu musu libi ku dee masa u de.

¹ Womi Timoteo, awa mi o taki da i fa wan saafu musu libi ku ën masa. Fa i si dee saafu sai dë, nöö de musu ta luku de masa u de kuma wan sëmbë di de musu lesipeki. Biga ee de libi sö, nöö sëmbë an o feni pasi u de kosi Masa Gaangadu ku di lei fëën di i si u ta lei sëmbë aki.

² A kandë wan saafu abi wan masa di ta biibi Masa Jesosi tu. Nöö hën da de dë baaa ku baaa makandi. Ma nöö di saafu an musu ta sösö di masa fëën fu di dë hedi e. Awaa seei a musu ta wooko möön taanga dëën. Biga möön a ta wooko dëën, möön di masa ta feni wini. Nöö hën da a ta heepi di fëën seei sëmbë di a lobi.

Kijoo, sö fii ta lei dee saafu e.

*Aki ta lei taa di dini u Masa
ta tja hia wini ko tuu.*

Nöö hii dee soni dee i si mi ta taki da i aki, womi, de tuu i musu tei ta lei dee sëmbë fii ala, nöö i ta buta ku de fu de tei de tu.^{3,4} Ma nöö ee wan sëmbë tja wan oto lei ko ta lei di an ta kai ku di lei fuu Masa Jesosi Keesitu u ta lei aki, nöö gaan fasi di sëmbë dë abi e. Aan fusutan u soni. Biga an kë di bumbuu lei di sa heepi sëmbë u de libi a wan limbolimbo fasi a Masa Gadu wojo.

Fa dee lö sëmbë sai dë, de lobi u pii oto ta fantia fia ku sëmbë. Te kaba fëen, nöö söösö haun de obia ta haun ku deseei, ta kosi deseei, ta taki föoutu u otowan ta mëni hogi u de na de. Te wan pisi de an ta futoou na wan sëmbë möön.⁵ De an o sa si de na de a wojo möönsö tu. Sö dee lö sëmbë naandë dë e, womi. A dë kuma dee hogi fasi u de puu dee tuutuu soni u Gadu a de hati fiaa. Nöö hën de ko ta mëni taa te wan sëmbë i ta dini Gadu, nöö a ta tja gaan wini ko da i fii ko gudu.

⁶ Wë nöö womi, te i ta dini Gadu, nöö a ta tja gaan wini ko da i tuu e. Ma na möni wini a ta tja. Nönö. Ma te i ta libi kumafa Gadu kë ta tifihedi ku dee soni i abi, nöö hën da wan gaan wini fii kaa.⁷ Biga di de pai u ko a goonliba aki, nöö wa bi tja na wan wojo soni ko ku u e. Nöö söseei te u dëdë, wa o tja na wan soni go tu.⁸ Nöö fëen mbei, ee u abi sondi fuu njan pasa u libi ku koosu fuu tapa u sinkii, nöö a tjika fuu dë tifihedi.

⁹ Biga wë ee wan sëmbë i ta suku fii ko gudu, nöö di soni i ta suku dë sa hai i tja go a sömëni soni di sa puu i a di pasi u Gadu. Te kaba fëen, a dë kuma taapu kisi i, ja sa ko kumutu möön. Biga sömëni wisiwasi soni joo ta pakisei a i hati, nöö joo kë ta waka a de baka. Te fii sabi, libi fii poi kaba a söösö

fiaa.

¹⁰ Biga wë di langawojo u möni, nöö a dë kuma wan lutu a i hati di sa nasi tja hii sootu pei hogi ko da i. Biga so sëmbë bi abi di lö langawojo dë kaa, nöö sapisapi de ta pusa ta kumutu tefa de disa di biibi fiaa. Nöö hën de ko fika dë ku sömëni gaan hila fuka a de hati.

Aki Paulosu ta da Timoteo wanlö lasiti lai.

¹¹ Ma nöö womi, i da sëmbë u Masa Gaangadu vö, hën mbei i musu kule da hii dee hogilibi u taki dë, be de an dou a i. Nöö a dee lö soni aki baka fii ta kule e, womi: I musu biinga fii libi leti a Gadu wojo. I musu mbei möiti fu hii pakisei fii musu dë a Gadu. I musu ta biibi a Masa Gaangadu nöömö. I musu ta lobí sëmbë. I musu ta tai hati a hii dee fuka dee ta miti i. I musu ta libi ku saapi fasi ku sëmbë. Womi, a dee lö soni dë baka wë fii biinga e.

¹² Fa u ko ta biibi Masa Jesosi aki, nöö sömëni soni dë ta biinga u puu u a di pasi fëën. Nöö i musu ta fia ku dee soni dë ta feti di bunu feti go dou te nöö i feni di libi u teego. Biga fu di ten di i bi taki sö wan bumbuu soni a lanti fesi taa joo waka a Masa Jesosi baka, nöö kumutu a di ten dë a buta di libi u teego faa da i kaa.

¹³ Kijoo, fa i si mi ta fan ku i aki, mi ta fan ku i a Masa Gaangadu fesi di ta da hii dee soni a goonliba aki libi. Mi ta fan ku i a Jesosi Keesitu fesi tu, di an bi fëëë u taki di tuu da sëmbë möönsö, te dou ku Gaama Pontuisi Pilati seei. ¹⁴ Nöö mi taki e, taa be i go dou ku di wooko di i si Gadu buta a i maun naandë. I musu ta du ën a wan gbelingbelin fasi söndö fötu e, fu te dou di daka di Masa Jesosi

Keesitu o toona ko. ¹⁵ Biga Masa Gadu o mbei a ko nöömö a di juu di a buta.

Womi, fa Masa Gaangadu sai naandë, nëën hii bunu dë. Hën nöö da tiima u mundu. Biga hën da di kaba hei Könu a hii könu liba, ku di kaba hei Masa a hii masa liba. ¹⁶ Fa a sai dë, hën wanwan tö nöö an sa dëdë a mundu möönsö. A ta libi a wan gaan limbo dendu ta koti faja te na wan libisëmbë sa go dou ka a sai dë. Sëmbë an dë di si ën ku wojo wan daka tu, biga libisëmbë wojo an sa kai nëën möönsö. Fa a sai dë, di nébai fëën ku di kaakiti fëën dë u nöömö teego. A tan sö.

¹⁷ Wë nöö Timoteo, mi taki e, taa dee sëmbë dee dë guduma a goonliba aki, nöö i musu bai de be de disa gaan fasi, be de an buta futoou a dee gudu u de. Biga dee gudu naandë, nöö de an dë wan soni di o tan fu nöömö, u sëmbë musu ta buta mëni a de liba. Ma Masa Gaangadu wanwan nöö fii musu ta mëni e. Biga hën ta da u hii dee soni dee u abi, fuu sa njan de ku piizii. An ta pindja sondi da u.

¹⁸ Nöö fa dee guduma sai naandë, na di gudu u de, de musu luku kuma gaan soni e. Ma, be de ta du bunu te a hia ta paati dee gudu u de da sëmbë ku wai hati. De an musu giii. ¹⁹ Nöö te de libi sö kaa, nöö hën da de ta lai gudu a Gadu Kondë ala te a hia fu de sa njan a di bakaten libi. Biga di libi u teego di Gadu abi u da de a bakaten, hën wë da di tuutuu libi, na di u goonliba aki. Nöö nëën baka de musu biinga.

Sö i musu ta bai dee guduma e, womi.

²⁰ Womi Timoteo, gaantangi mi begi i kijoo, tjubi dee soni dee i si Masa Gadu futoou i buta a i maun naandë e, be de an poi kaba a sösö. Nöö mi taki e,

i musu köni ku dee sëmbë dee ta fan hia ta taki dee wisiwasi soni u de dee an ta kai ku Gadu. Fa de ta fia u de dë ta mbei taa de sabi soni poi seei, ma ja musu haika de seei. ²¹ Biga so sëmbë bi ta fan dee lö fan dë, hën wë sapisapi de hai kumutu disa di biiibi a Masa Jesosi. Nöö fëen mbei baa mi ta bai i nëen.

Womi, Masa Gaangadu musu dë ku i ku ën bunuhati e.

Gadu Buku

New Testament in Saramaccan (NS:srm:Saramaccan)

copyright © 2009 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Saramaccan

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Saramaccan

srm

Suriname

Copyright Information

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Saramaccan

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022

34d0907e-4b31-5f4f-b863-1c52b958344e